

Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitee arvamus teemal "Euroopa põhiseaduse leping"

(2005/C 120/23)

29. septembril 2004 otsustas Euroopa Parlament vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklile 262 taotleda Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitee arvamust teemal "Euroopa põhiseaduse leping".

Arvestades tööde kiireloomulisusega, otsustas Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitee oma 411. plenaaristungil 15. ja 16. septembril 2004. aastal nimetada hr Malosse peaettekandjaks. Komitee võttis oma 412 plenaaristungil 27. ja 28. oktoobril 2004. aastal 166 poolthääle, 4 vastuhääle ning 6 erapooletu häälega vastu järgneva arvamuse:

1. SISSEJUHATUS

1.1 Oma 24. septembri 2003. aasta arvamuses⁽¹⁾ toetas Euroopa majanduse ja sotsiaalkomitee põhiseaduse leppe eelnõud. Ta rõhutas, et pärast seda loodetud kokkulepet liikmesriikide vahel on peamine eesmärk jagada seda liidu liikmesriikide kodanike ja kodanikuühendustega.

1.2 Me oleme jõudnud etappi, kus on alanud arutelud lepingu ratifitseerimise üle kõigis liidu riikides, sõltumata sellest, milline ratifitseerimisviis on valitud, kas parlamendis või referendumil.

1.3 Selle Euroopa ehitamise jaoks määrava tähtsusega väljakutse ees on oluline julgustada igaüht vaatama kaugemale oma isiklikest, sektoraalsetest, ametialastest, kohalikest või riiklikest huvidest: lepingut tuleks vaadelda tema globaalse poliitilise tähenduse valguses Euroopa Ühenduse loojate poolt nüüdseks enam kui 50 aastat tagasi alustatud protsessis.

1.4 EMSK tervitab selles kontekstis Euroopa Parlamendi põhiseaduskomisjoni algatust küsida tema arvamust põhiseaduse lepingu kohta. Ta kavatseb täielikult ära kasutada talle sel moel antud võimaluse anda:

- **Selgeid sõnumeid** liidu kodanikuühendustele põhiseaduse lepingu sisu ja ulatuse kohta;
- **Soovitusi** kommunikatsioonistrateegia kohta, mis tuleb vastu võtta, et mobiliseerida kodanikuühendusi põhiseaduse lepingu osas.

2. SELGED SÕNUMID

2.1 *Konvendi meetod, samm edasi Euroopa ehitamise demokraatlikumaks muutmisel.*

2.1.1 Juba põhiseaduse lepingu väljatöötamise meetod ise kujutab endast edasilükumist ja väärrib esiletõstmist

kodanike hulgas, nimelt koosnes konvent peamiselt Euroopa ja riiklike parlamentide liikmetest. Pingutused kodanikuühenduste kaasamiseks läbi kuulamiste, konsultatsioonide ning sotsiaalpartnerite ja EMSK valitud vaatlejate osalemise, on toonud märkimisväärseid edusamme, sealhulgas arvestades enamiku liikmesriikide põhiseaduslikke praktikaid. EMSK tegi muuhulgas oma 24. septembri 2003. aasta⁽²⁾ arvamuses soovitusi kodanikuühenduste kaasamise protsessi tulevaseks tõhustamiseks.

2.1.2 Hoollitama mõnest tagasilöögist ei muutnud valitsustevaheline konverents konvendi pakutud teksti. Põhiseaduse leping tugineb kõigi poliitiliste ühenduste konsensusele: see on tõelise demokraatliku debati tulemus.

2.1.3 Vaatamata sellele, et konvendil ei olnud põhiseadusandlikku võimu, arvestades EL, riikide ja rahvaste ühenduse, ühendatud olemust, tähistas ta ometi tõelist murrangut varasemate tavade suhtes, mis jätsid parlamentaarset esindatust ja kodanikuühendused täiesti eraldatuks.

2.1.4 Põhiseaduse lepingu tagasilükkamine tähendaks kasutatud meetodi läbikukkumist. Järelkult on oluline toetada selle meetodi püsimist (mis on ette nähtud ka põhiseaduse lepingus).

2.1.5 Sel põhjusel toetab EMSK, kes osales ka konvendi töös, lepingu õiguspärasust ja palub kõigil konvendi liikmetel ja vaatlejatel, kes on tekstile oma allkirja andnud, teha sama.

2.2 Põhiseaduse leping, "revolutsioon" Euroopa ehitamise ajaloos

2.2.1 Põhiseaduse leping pakub uue raamistiku liidu toimimisele. Ta koosneb kolmest peamisest osast, millest kaks esimest on täiesti uuenduslikud: esimene osa määratleb liidu aluseks olevad põhimõtted ja väärtused ja teine osa kodanike põhiõigused. Kolmas osa käsitleb ja uuendab eelmistes lepingutes sisalduvaid ühenduse poliitikaid.

(1) Vt Euroopa Liidu Teataja C 10, 14.1.2004, lk 43.

(2) Vt Euroopa Liidu Teataja C 10, 14.1.2004, lk 43.

2.2.2 Põhiseadus võimaldab asendada olemasolevad asutamislepingud ühtse ja täieliku tekstiga, mis muudab EL toimimise arusaadavamaks ja kõigile kättesaadavaks.

2.2.3 Põhiseadus ei asenda riikide põhiseaduseid, vaid eksisteerib koos nendega. Ta on kohaldatav kogu Euroopa Liidu territooriumil.

2.2.4 Kui sisu ei olegi päris "revolutsiooniline", märgib uue lepingu konstitutsiooniline olemus muutust Euroopa rahvaste kollektiivses teadvuses toimunud muutust ühise ambitsiooni ja saatuse suunas. EMSK peab populariseerima seda Euroopa ehitamise edusammu.

2.3 Demokraatlikum liit, mis tunnustab kodanikke Euroopa ehituse võimukandjatena (Lepingu I osa)

2.3.1 Põhiseaduse lepingu eesmärk on selgelt välja öeldud: luua poliitiline liit Euroopa kodanike ja riikide nimel.

2.3.2 Euroopa kodanike peamised ootused on asetatud liidu ambitsioonide keskmesse. "Täistööhõive, kõrge konkurentsivõimega sotsiaalne turumajandus ja keskkonna kvaliteedi parendamise ja keskkonnakaitse kõrge tase" on sõnaselgelt mainitud liidu eesmärkidena. Samuti kavatakse liit edendada "majanduslikku, sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust ja liikmesriikidevahelist solidaarsust" ja pakkuda "kodanikele vabadusel, julgeolekul ja õigusel põhinevat ruumi".

2.3.3 Otsustusprotsessi demokraatlikku õiguspärasust on märgatavalt parendatud:

2.3.3.1 Euroopa Parlamendi volitusi kaas-seadusandjana on suurendatud. See areng võib kaasa aidata selle institutsiooni tähtsuse tajumisele kodanike poolt.

2.3.3.2 Riiklikele parlamentidele antud uus roll pakub garantiid võimaliku ülemäärase reguleerimise vastu Euroopa tasandil. Komisjon on kohustatud neid teavitama kõigist uutest algatustest ja "varajase hoiatuse mehhanism" annab neile subsidiaarsuse kontrollimise võimu.

2.3.4 Kodanikel on edaspidi võimalus olla teavitatud nende valitsuse seisukohtadest nõukogus, kuna tal on seadusandjana tegutsedes läbipaistvuse kohustus.

2.3.5 Esimest korda on osalusdemokraatia tunnustatud liidu toimimise põhimõtteks, mis on esindusdemokraatiast täiesti lahutamatu:

2.3.5.1 Alustades avatud ja regulaarset dialoogi kodanikuühiskonna esindusorganisatsioonidega, peaks Euroopa institutsioonid tegutsema enam kooskõlastatud ja läbipaistval moel. Eriti võib loota, et välditakse väiklasi või kohaldamatuid korraldusi tänu konsulteerimisele huvitatud pooltega. Komisjonil on kohustus ka paremini hinnata oma ettepanekute majanduslikku ja sotsiaalset mõju, sealhulgas ka piirkondlikul ja kohalikul tasandil.

2.3.5.2 Üks põhiseaduse suuremaid uuendusi on rahvaalgatuse õiguse sisseadmine. Euroopa kodanikud, kui neid on vähemalt miljon ja nad pärinevad olulisest arvust liikmesriikidest, võivad edaspidi kutsuda Euroopa Komisjoni üles esitama nende ootustele vastava seadusettepaneku.

2.3.6 Sotsiaalpartnerite rolli on kinnitatud liidu demokraatliku elu võtmelemendina, järgides sotsiaalse dialoogi autonoomsust.

2.3.7 Selle uue osa (I) siseseviimine peaks võimaldama vähendada demokraatia defitsiiti laienevas Euroopa Liidus.

2.4 Liit, mis kaitseb paremini Euroopa kodanike põhiõigusi (Lepingu II osa)

2.4.1 Põhiõiguste harta töötati välja konvendi poolt, mille demokraatlik õiguspärasus oli laialt tunnustatud. Kodanikuühenduste panused olid olulise rolliga harta teksti koostamisel.

2.4.2 Hartat vaadeldakse edasiminekuna, kuna ta koondab ilma neid eristamata kõik individuaalsed ja kollektiivsed õigused (kodaniku- ja poliitilised õigused, sotsiaalsed ja majanduslikud õigused) ja uuendusena tunnustab ta kodanike kõige "kaasaegsemaid" õiguseid (seoses säästva arenguga, tarbijakaitsega, sugu- ja vanusevahelise võrdsusega, bioetikaga, isikuandmete kaitsega jne).

2.4.3 Kodanike põhiõigused kuuluvad Põhiseaduse lepingu põhiossa, mitte preambulasse.

2.4.4 See Euroopa Põhiõiguste Harta lisamine lepingusse, mida paljud Euroopa kodanikuühendused nõudsid, on märkimisväärse tähtsusega, arvestades, et see annab hartale arvestatava juriidilise jõu.

2.4.5 Praktikas tähendab see samm paremat juriidilist kaitset kodanikele. Nad võivad edaspidi viidata hartale kõigis riiklikes kohtuasutustes Euroopa institutsioonide otsuste ja liikmesriikide ühenduse õiguste teostavate otsuste vastu.

2.4.6 EMSK, kes osales Euroopa Põhiõiguste Harta väljatöötamisel, peab selle lisamist lepingusse märkimisväärseks edusammuks füüsiliste ja juriidiliste isikute õiguste kaitse alal.

2.5 Liit, mis tänu oma meetodile ja ühenduse poliitikatele saab vastata kodanike ootustele (Lepingu III osa)

2.5.1 Olemasolevad lepingud ja eelkõige ühenduse meetod on ennast oluliselt tõestanud. Niisiis käsitleb põhiseaduse lepingu kolmas osa olemasolevate lepingute peamisi sätteid, mis puudutavad liidu ühiseid poliitikaid, laiendades kvalifitseeritud hääleteenamust kuni kahekümnele valdkonnale, mida varem otsustati ühehäälselt. Lisaks käsitleb ta "kaasotsustamist" kui "tavalist seadusandlikku protseduuri", tugevdades nii Euroopa Parlamendi volitusi. Seega on võimalik tõhusamalt ja demokraatlikumalt vastu võtta enamus liidu otsustest, mis puudutavad ühiseid poliitikaid.

2.5.2 Kolmandas osas esitatakse peamised põhimõtted valdkondades, mille osas on liikmesriigid otsustanud kas ühendada oma vahendid või teha koostööd. Kuid poliitikate sisu ei ole kinnitatud: see sõltub valitsuste ja Euroopa Parlamendi enamuse otsustest ja seega nende tahtest.

2.5.3 Nii on näiteks sotsiaalpoliitika puhul, kui lisati üldkehtiv säte (niinimetatud "sotsiaalne klausel"), mille kohaselt EL peab arvestama poliitikate kindlaksmääramisel ja elluviimisel järgmiste nõudmistega "kõrge tööhõivetaseme saavutamine, asjakohane sotsiaalne kaitse, võitlus sotsiaalse tõrjutusega samuti nagu üld- ja kutsehariduse kõrge tase ning tervisekaitse". Samuti on ka igasuguse diskrimineerimise vastasel võitlemisel ja üldhuviteenustel tähtis roll EL ühiskondliku ja territoriaalse ühtekuuluvuse edendamisel ja keskkonna aspekti ja tarbijakaitse nõudmistega kaasamisel ja nagu põhiseaduse lepingus on juba ära märgitud, arvestatakse nii keskkonnamõõdet kui tarbijakaitse alaseid nõudmisi.

2.5.4 Raskus põhiseaduse lepingu jagamisel kodanikega seisneb just asjaolus, et kodanikud on harjunud, et nendega konsulteeritakse rakendatavate meetmete või poliitiliste projektide aga mitte toimumisraamistikus osas. Et neid mobiliseerida, on vaja avada arutelu selle kohta, mida kodanikud ja liikmesriigid teha tahavad, nüüd kus põhimõtted, väärtused, eesmärgid ja toimumisreeglid on põhiseaduses selgelt välja toodud.

2.5.5 Seepärast soovib EMSK, et selles staadiumis loodaks seos põhiseaduse lepingu ja Lissaboni strateegia vahel, mille läbivaatamine pärast poolt tegevusaega seisab ees. Seda strateegiat tuleks aruteludel tutvustada, sest see pakub tulevikuvisioni igale Euroopa kodanikule: konkurentsivõime, täielik tööhõive, teadmiste jagamine, investeerimine inimkapitali, majanduskasv, kuid ka elukvaliteedi säilitamine läbi säästva arengu. Täna on see strateegia ummikus, sest selle teostamise vahendid on puudulikud ja on pidev puudus kodanikeühendustest. Järelikult on selles staadiumis hädavajalik uus tõuge ja uued ühenduse algatused, et muuta liidu majanduslikku ja sotsiaalset projekti usutavaks.

2.5.6 Oma arvamuses Euroopa Ülemkogule⁽³⁾ soovib EMSK, ülevaatamine pärast poolt tegevusaega annaks Lissaboni strateegia kodanike ja kodanikuühenduste kätte. Ei tohi jätta kasutamata seda võimalust anda selge poliitiline sõnum liidu plaanide sisu kohta.

2.5.7 Kodanikele on vaja teadvustada, et neil on tänu põhiseaduse demokraatlikele edusammudele võimalus otsustada ise nende poliitikate ja tegevuste sisu üle, mida liit konkreetselt ette peab võtma, et nende ootustele vastata. Õelda "EI" põhiseaduse lepingule tähendaks seega kinnistada olemasolevad lepingud nende praegusel kujul.

2.6 Mobiliseerida Euroopa kodanikuühendusi põhiseaduse lepingu edusammude osas, et ületada selle puudujääke

2.6.1 Ei ole vaja vaikida põhiseaduse lepingu puudustest selle vastuvõtmise hetkel. Suurt hulka kodanikuühenduste soovidest ei saadud arvesse võtta konvendi töös, ja veel vähem VVK töödes. Oma 24. septembri 2003. aasta⁽⁴⁾ arvamuses tõi EMSK välja terve rea põhiseaduse lepingu eelnõu puudusi ja eelkõige:

2.6.1.1 Ebapiisavad operatiivsed sätted osalusdemokraatia põhimõtte teostamiseks. Seeläbi ei tugevnenud EMSK roll piisavalt, et tagada tõhusat ühiskondlikku dialoogi.

2.6.1.2 Puuduvad sätted, mis tunnistaks kodanikuühenduste rolli subsidiaarsuse põhimõtte teostamises (eelkõige funktsionaalne subsidiaarsus) selle põhimõtte kohaldamise protokollis.

⁽³⁾ Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitee aramus Lissaboni strateegia ülevaatamise kohta pärast poolt tegevusaega (nr 1438/2004).

⁽⁴⁾ Vt Euroopa Liidu Teataja C 10, 14.1.2004, lk 43.

2.6.1.3 Ühenduse juhtimise nõrkus majandus- ja tööhõivepoliitika osas ning reeglite puudumine, mis sätestaks konsulteerimise Euroopa Parlamendi või EMSK-ga neis valdkondades, mis puudutavad esmajoones kodanikuühendusi.

2.6.1.4 Puudub konsulteerimiskohustus EMSK-ga mittedis-krimineerimise põhimõtte kohaldamise, ühise põgenike- ja immigratsioonipoliitika või kultuuripoliitika osas, ja seda vaata-mata institutsiooni kogemustele neis valdkondades.

2.6.2 Kas tuleks siiski leping tagasi lükata? EMSK hinnangul annaks selline poliitika halvimal juhul negatiivse signaali Euroopa ehitamise kohta nii sees kui väljaspool liitu, kus vaenulikud või konkureerivad jõud rõõmustaks kindlasti sellise läbikukkumise üle. Seevastu peab EMSK võimalikuks väljapa-kutud institutsioonilise raamistiku väärtustamist ja parendamist operatiivsete meetmete abil:

2.6.2.1 Sätted osalusdemokraatia kohta peaks olema terve rea teatiste teemaks, mis määratleks konsultatsioonimeetodid ja EMSK rolli.

2.6.2.2 Rahvaalgatuse teostamise protseduuri määratleva Euroopa seaduse sisu üle peaks algatatama konsultatsioonid kodanikuühendustega. EMSK poole võiks pöörduda uurimus-liku arvamuse taotlusega. Ta võiks anda ka oma toetuse kodani-kuühendustelt tulenevatele algatustele.

2.6.2.3 Osalusdemokraatia põhimõtet peaks rakendama Euroopa Liidu kõrge majanduskasvu, tööhõive ja säästva arengu strateegia huvides.

2.6.3 Lisaks on vastuvõetud põhiseaduse lepingu raames oluline ka teavitada kodanikke mehhanismidest, mis võivad kaasa tuua paindlikkust ja avada tee arengutele ilma mainitud lepingu ülevaatamiseta:

2.6.3.1 Liikmesriigid, kes soovivad minna Euroopa integrat-siooni protsessis kaugemale, võivad kergesti sisse seada omava-helise tõhustatud koostöö.

2.6.3.2 Kui avaldub kõigi liikmesriikide poliitiline tahe, on võimalik süvendada integratsiooni tundlikes valdkondades, kus seni on säilinud ühehäälsus, nagu näiteks maksustamine või sotsiaalpoliitika. "Üleminekuklausel" võimaldab laiendada neile valdkondadele kvalifitseeritud häälteenamusega hääletust.

2.6.4 Valides aktiivse, kriitilise ja konstruktiivse lähenemis-viisi, aitavad kodanikuühendused kaasa kodanike teavitamisele ja hoiab survet valitsustele. Halvim võimalus oleks, kui poliiti-line maailm saaks kinnitust kahjaks laialt levinud ideele, et Euroopa ehitamine kodanikke ei huvita. See on täielikult vale idee, kuna kodanikud ootavad Euroopalt väga palju, ja eriti seda, et ta aitaks parendada nende igapäevast elu, andes neile tulevikuvisioni.

2.6.5 EMSK arvab, et põhiseaduse lepingu vastuvõtmine ei ole eesmärk omaette. See avab tee osalusdemokraatia tugevda-misele. Lepingu tagasilükkamine tähendaks loobumist edusam-mudest, mida kodanikuühendused konvendi meetodi abil on saavutanud.

3. TÕHUS KOMMUNIKATSIOON

EMSK hinnangul on kommunikatsioonistrateegia kvaliteet määrava tähtsusega põhiseaduse lepingu vastuvõtmisel Euroopa elanikkonna poolt. Pragmaatiline ja professionaalne lähenemine on seega oluline selle strateegia efektiivsuse tagamisel. EMSK soovitab suunata kommunikatsioonistrateegia ümber nelja järg-mise tegevustele:

3.1 Vahendite loomine: informatsiooni- ja finantseerimisvahendid

3.1.1 Põhiseaduse lepingu keerukus eeldab informatsiooni-vahendite ettevalmistamist, mida saaks kasutada kommunikatsio-niprotsessis kampaaniate algatamiseks või arutelude korral-damiseks.

3.1.2 Liikmesriigid peavad Euroopa Parlamendi infobüroode ja komisjoni esinduste abil liikmesriikides need informatsiooni-vahendid välja töötama ja kättesaadavaks muutma.

3.1.3 Need vahendid võivad olla põhiseaduse lepingu luge-misankeedi vormis, mida on kohandatud iga liikmesriigi erine-vate rahvastikukategooriate muredele vastavalt. Mida enam on need vahendid "möödu järgi", seda efektiivsemalt saab neid kasutada meedia, kodanikuühenduste, poliitiliste ühenduste ja piirkondlike ja kohalike võimuasutuste poolt, et informatsiooni-jaotada ja kodanikke mobiliseerida.

3.1.4 Piisavate finantsvahendite loomine on vajalik kodanike ootustele vastava kommunikatsioonistrateegia teostamiseks.

3.2 *Kommunikatsioonikampaaniate alustamine toetudes meediale, ja kodanikulähedased kommunikatsioonivahendid*

3.2.1 Kui need vahendid on loodud, on meedial, kohalikel ja piirkondlikel võimuasutustel, poliitilistel rühmitustel ja kodanikuühendustel vahendid, et mängida oma informatsioonivahendaja rolli. Nad saavad edastada selgeid sõnumeid, mis on kohandatud kohaliku publiku ootustele põhiseaduse lepingu tähenduse kohta.

3.2.2 Esiteks oleks vaja määratleda iga liikmesriigi tasandil, kuidas põhiseaduse lepingut erinevate rahvastikukategooriate poolt tajutakse, et mõelda edastatavate sõnumite sisu üle. Sõltuvalt järeldustest on sõnumite eesmärgiks ületada kodanike hirme ja pakkuda vastuseid nende ootustele.

3.2.3 Samuti tuleb hoolikalt valida sõnumiedastajaid ja kommunikatsioonivahendeid. Kaasatud osapoolte mitmekesisus on vajalik tagamaks kampaania mitmekülgne iseloom. Ka lähedus kodanikele soodustab edastatud sõnumite usutavust ja vastuvõttu, millest tuleneb kohalikul ja regionaalsel tasandil teostatud meetmete olulisus.

3.2.4 EMSK soovib Euroopa Parlamendil luua töögrupid koos kommunikatsiooniala asjatundjatega igas liikmesriigis, et teha valitsustele konkreetseid ettepanekuid efektiivseks kommunikatsioonikampaaniaks liikmesriikides vajalike meetmete ja vahendite kohta. EMSK on valmis pakkuma oma kogemusi selles valdkonnas ja liikmesriikides asuvate riiklike MSK-de või samalaadsete institutsioonide toetust.

3.3 *Korraldada kõigile kodanikele avatud arutelusid ärgitamaks ideede vahetust ja võimaldamaks veendumuste tekkimist*

3.3.1 Kommunikatsioonikampaaniad peaks viima tõelise dialoogi alustamiseni kodanikega. Tõesti, neil peab olema võimalus küsitleda ja seista vastamisi erinevate argumentidega selleks, et kujundada oma arvamus ja seda väljendada.

3.3.2 See dialoog on võimalik vaid detsentraliseeritud arutelude raames. Niimoodi kodanikule võimalikult lähedale toodud informatsioon võimaldab paremini vastata tema ootustele ja tema küsimustele ning tagada arutelude demokraatlikkus.

3.3.3 Neile algatustele peab olema tagatud logistiline toetus riiklikelt ja Euroopa institutsioonidelt. Riiklikud majandus- ja sotsiaalkomiteed ja samalaadsed institutsioonid võivad arutelusid riiklikul tasandil juhtida, luues üritustekalendri ja olles vahendajaks EMSK-ga, kes võib neile anda dokumente ja viia neid kokku sõnavõtjatega.

3.3.4 Et tagada nende algatuste teatav kooskõla, palub EMSK Euroopa Parlamendil ja Euroopa Komisjonil anda kodanikuühenduste esindajate algatustele samasugust toetust nagu Euroopa, riiklike, regionaalsete ja kohalike võimuasutuste valitud liikmetele ja esindajatele ürituse "1000 vestlust Euroopast" raames. Kodanikuühenduste osalust ei tohi neist eraldada.

3.3.5 EMSK soovib, et Euroopa Parlament eraldaks olulise osa liidu kommunikatsioonieelarvest põhiseaduse lepingu aruteludele, lisaks riiklike ja kohalike omavalitsuste ressurssidele ja kodanikuühenduste omavahenditele.

3.4 *Anda aruteludele ja ratifitseerimistele Euroopa mõõde*

3.4.1 On hädavajalik vältida, et põhiseaduse lepingu vastuvõtmist Euroopa rahvaste poolt mõjutaks vaid sisepoliitilised küsimused.

3.4.2 Selles kontekstis soovib EMSK anda aruteludele ja põhiseaduse lepingu ratifitseerimisele tõeline piiriülene mõõde:

3.4.2.1 Ühelt poolt peaks Euroopa institutsioonid kaasa aitama poliitiliste liikumiste, piirkondlike ja kohalike võimuasutuste ja kodanikuühenduste kommunikatsioonitegevuste koordineerimisele. Tuleks soodustada heade praktikate vahetust selles valdkonnas ja vastastikuseid pingutusi. EMSK võiks näiteks lihtsustada heade praktikate (ja oskusteabe) vahetust Euroopa tasandil kodanikuühenduste vahel, kes alustavad kommunikatsioonitegevust. Ta võiks luua ka infosüsteemi, mis võimaldaks hinnata Euroopa tasandil soovitusi, kriitikat ja ettepanekuid, mida kodanikud on kodanikuühenduste poolt organiseeritud arutelude raames väljendanud. Ja lõpuks võiks ta pakkuda oma toetust piiriülestele või mitmerahvuselistele algatustele.

3.4.2.2 Teiselt poolt toetab EMSK Euroopa Parlamendi põhiseaduskomisjoni ettepanekut koondada võimalusel ratifitseerimised mõnele sümboolse tähendusega kuupäevale (nagu 8. või 9. mai).

3.4.3 EMSK soovib seega Euroopa institutsioonide aktiivset osalust põhiseaduse lepingu kommunikatsioonistrateegia väljatöötamises ja elluviimises. Oluline on täiendada liikmesriikide

tegevust ja anda kodanikele tugev ja positiivne signaal Euroopast.

3.4.4 Omalt poolt kohustub EMSK edastama Euroopa kodanikeühendustele selgeid sõnumeid põhiseaduse lepingu demokraatlike edusammude kohta, eelkõige kodakondsuse ja osaluse osas.

Brüssel, 28. oktoober 2004.

Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitee
president
Anne-Marie SIGMUND

Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitee arvamus Teemal “Keskkond kui majanduslik võimalus” (uurimuslik arvamus).

(2005/C 120/24)

Euroopa asjade ministri hr Atzo Nicolai kirjaga taotles tulevane nõukogu eesistujariik Holland 22. aprillil 2004 Euroopa majandus- ja sotsiaalkomiteelt, kooskõlas Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikliga 262, välja töötada uurimuslik arvamus järgmisel teemal: “Keskkond: majanduslik võimalus”.

Põllumajanduse, maapiirkondade arengu ja keskkonna osakond, kelle ülesandeks oli ette valmistada komitee tööd sellel teemal, võttis vastu oma arvamuse 21. septembril 2004. (raportöör hr BUFFETAUT).

Oma 412. plenaaristungil 27. ja 28. oktoobril 2004 (28. oktoobri 2004 istung) võttis Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitee vastu käesoleva arvamuse 130 poolthääle, 2 vastuhääle ja 2 erapooletu häälega.

1. Sissejuhatus

1.1 2004. aasta aprillikuu kirjaga taotles tulevane eesistuja Holland EMSK uurimuslikku arvamust teemal “keskkond kui majanduslik võimalus”. Eesistujariik soovis esile tuua võimalused, kus mõlemad pooled on võitjateks, mille abil areng keskkonnatehnoloogia ja keskkonnakaitse valdkonnas võib aidata saavutada Lissaboni strateegia majanduslikke ja sotsiaalseid eesmärgi.

1.2 Euroopa Ülemkogu ei rõhutanud keskkonnaeesmärgi isegi siis, kui ta pani Euroopa Liidule ülimalt ambitsioonikad eesmärgid: saada “maailma kõige konkurentsivõimelisemaks ja dünaamilisemaks teadmistel põhinevaks majanduseks, mis on võimeline jätkusuutlikuks majanduskasvaks, looma rohkem ja kvaliteetsemaid töökohti suuremas sotsiaalses ühtekuuluvuses”. Ainus säästvale arengule viitav sõna oli võib-olla jätkusuutlikkus.

1.3 Alles kaks aastat hiljem võttis Euroopa Ülemkogu vastu säästva arengu strateegiani viinud otsused. Niisiis lisandus see Lissaboni strateegiale.

1.4 Kas siiski saab kindlalt väita, et keskkond on Lissaboni strateegiasse täiel määral kaasatud? Jõuetus, mis on tabanud mõningaid Euroopa Liidu majandusi, on muutnud majanduskasvu saavutamise ja uute töökohtade loomise absoluutseks prioriteediks, ja keskkond on jäänud tahaplaanile, lähtudes rooma kõnekäänust “*primum vivere, deinde philosophare*”. Kuid kas just keskkond ei olegi see, mis teeb elu võimalikuks ja mis peaks seega olema kõigi, mitte ainult spetsialistide mure?

1.5 Selles kontekstis on paljud olulised Euroopa majandussektorid tundnud muret liidu, ja eelkõige komisjoni soovi üle olla rahvusvahelisel tasandil keskkonna alal esirinnas, kartes olla seal ainsad.